

Motion till riksdagen 2011/12:So567

av **Lars Ohly m.fl. (V)**

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Sammanfattning

Vänsterpartiet presenterar här förslag till riktade förstärkningar av välfärden. Vi föreslår bland annat en stor satsning på mer personal i äldreomsorgen samtidig som vi förstärker satsningen på kompetensutveckling av personalen. De äldre måste också ha större inflytande över sin egen vardag, och vi vill införa ett särskilt bidrag för att stimulera sådant utvecklingsarbete. Vi vill också stimulera utvecklingen av förenklad biståndsbedömning i hemtjänsten och genomföra ett matlyft.

Det behövs fler vårdplatser inom hälso- och sjukvården, och 1 miljard kronor per år bör riktas för att driva på en sådan utveckling hos landstingen. Samtidigt finns behov av specialisering av personalen. För att fler sjuksköterskor ska vilja specialisera sig föreslår vi att de under utbildningsperioden ska få behålla 80 procent av sin lön. Den förebyggande hälso- och sjukvården har prioriterats ner på senare år, och vi föreslår därför en förebyggandemiljard riktad till primärvården.

Skyddet för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stärkas. Vi föreslår ytterligare satsningar utöver de regeringen aviserat. Vänsterpartiet avsätter också pengar för genomförandet av förslagen om upprättelse för dem som tidigare blivit utsatta för övergrepp i fosterhem och på institution.

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Anslagsförändring (tkr)
1:4 Tandvårdsförmåner	5 454 300	+1 350 000
1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	22 550 000	+375 000
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	1 711 923	+1 845 000
1:8 Bidrag till psykiatri	867 330	+38 000
1:9 Prestationsbunden vårdgaranti	1 000 000	-1 000 000
2:7 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	145 502	+10 000
3:2 Bidrag till handikapporganisationer	182 742	+15 000
4:1 Personligt ombud	104 460	+26 000
4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	1 950 930	+1 565 000
4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete	360 881	+205 000
Lön vid utbildning till specialistsjuksköterska	0	+910 000
Omsorgslyft handikappomsorgen	0	+100 000
Summa	34 328 068	+5 439 000

2. Riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i 26 a § hälso- och sjukvårdslagen.

1:4 Tandvårdsförmåner

Vänsterpartiet beklagar att regeringen väljer att skjuta upp genomförandet av ett tredje steg i tandvårdsreformen, det som ska sänka kostnaderna för personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har omfattande behov av tandvård. Tillgång till tandvård har blivit en klassfråga i Sverige. Vänsterpartiet vill se en tandvårdsreform som ska leda fram till ett högkostnadsskydd liknande det som finns inom hälso- och sjukvården. För att inleda arbetet mot ett sådant system avsätter Vänsterpartiet 1,3 miljarder kronor utöver regeringens satsning under 2012.

För att även asylsökande och papperslösa ska ges rätt till tandvård på samma villkor som övriga befolkningen avsätter vi 50 miljoner kronor per år.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 1:4 med 1 350 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna

Regeringen föreslår i årets budgetproposition höjningar av högkostnadsskyddet när det gäller besök inom hälso- och sjukvården och av nivåerna i högkostnadstrappan för läkemedel. Argumentet från regeringen är att beloppen har varit nominellt oförändrade, för läkemedel sedan 1999 och för besök i öppenvården sedan 1997, och att det behövs en styrning av människors sjukvårdsbesök. Man vill också stärka landstingens ekonomi.

Att landstingens ekonomi behöver stärkas håller vi med om. Men precis som Vänsterpartiet har visat under flera år är det möjligt att genomföra förstärkningar av kommuner och landstings ekonomi genom förstärkningar av de generella statsbidragen under utgiftsområde 25. Regeringen har i stället valt att använda ekonomiskt utrymme till att genomföra skattesänkningar, som i första hand gynnar de rika och framförallt män.

Enligt förslaget höjs högkostnadsskyddet med 22 procent i förhållande till det nuvarande priset. De flesta i befolkningen har ökat sin disponibla inkomst mer än så. De med lägst inkomster har dock bara fått en ökning med 17 procent och för dem kan det bli svårt att klara höjningen av sjukvårdsbesök och läkemedel. En del av dem med låga inkomster kommer att tvingas välja mellan att söka försörjningsstöd eller avstå från vård och medicin till sig själva eller till sina barn. Tyvärr vet vi att flera av dem kommer att göra det senare valet. Särskilt hårt kommer höjningen att slå mot ensamstående med barn, där de flesta är kvinnor. Den gruppen avstår redan i dag från läkarbesök och mediciner närmare tre gånger så ofta som befolkningen i övrigt. Lika illa är situationen för människor med funktionsnedsättning. De avstår också tre gånger oftare. De har oftare en låg inkomst men stora utgifter. För många pensionärer med låga pensioner blir också höjningen kännbar.

När man nu föreslår höjningar av högkostnadsskydden får de mest utsatta i samhället betala för resursförstärkningarna till landstingen. De som är mest sjuka, som redan är hårt ekonomiskt utsatta i dagens Sverige, ska få betala ett ännu högre pris. Det är också tydligt i remissvaren på regeringens förslag, där bland annat PRO och handikappförbunden avstyrker.

Riksdagen bör avslå regeringens förslag till ändring i 26 a § hälso- och sjukvårdslagen.

En konsekvens av detta blir att Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget 1:5 med 350 miljoner kronor 2012. Det får också konsekvenser under utgiftsområde 25.

Barn som är intoleranta eller allergiska mot vissa livsmedel kan i dag få ett begränsat bassortiment av vissa livsmedel från apoteket. Det gäller gluten- och mjölkfria specialprodukter. Barn upp till 16 år får då en livsmedelsanvisning. Som ett led i att stärka barn i en utsatt ekonomisk situation anser Vänsterpartiet att denna förmån ska gälla för ungdomar upp till 19 år. Detta beräknar vi kommer att kosta 25 miljoner kronor per år från 2012.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 1:5 med 375 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

Fel! Okänt namn

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Vänsterpartiet säger nej till regeringens ambition att alla landsting ska erbjuda en utökad valfrihet för den enskilde även i den specialiserade vården enligt LOV. Vi avvisar därmed regeringens förslag om stimulansbidrag för detta ändamål. Enligt regeringens budgetproposition ska detta bidrag uppgå till nästan 160 miljoner kronor.

Vi föreslår i stället ett stimulansbidrag på 1 miljard kronor till landstingen för genomförandet av en vårdplatsgaranti. Pengarna tillfaller de landsting som kan visa upp planerade satsningar för fler vårdplatser på sjukhusen. Landstingen medfinansierar satsningen med 50 procent.

En annan av Vänsterpartiets stora ekonomiska satsningar är på folkhälsoområdet. De ökade privatiseringarna urholkar folkhälsoarbetet, något vi utvecklar mer i vår motion om hälso- och sjukvården (2011/12:So570). För att stoppa denna negativa utveckling på folkhälsoområdet avsätter Vänsterpartiet 1 miljard till det förebyggande arbetet mot ohälsa. En annan åtgärd är att tillsätta en folkhälsokommission som ska analysera de sociala skillnaderna i hälsa och dess samband med sociala bestämningsfaktorer. Utifrån kommissionens resultat bör man sedan utarbeta ett åtgärdsprogram för en mer jämlik hälsa (se motion 2011/12:So565). För detta avsätter vi 5 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård med 1 845 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

1:8 Bidrag till psykiatri

Regeringen har med grund i Miltonutredningen anslagit pengar för en statlig psykiatrisatsning som innehåller en lång rad olika projekt, stimulansbidrag och andra satsningar. Regeringen har tidigare redovisat vad psykiatrisatsningen har innehållit 2009–2011. En del av projekten där har man sagt ska fortsätta, men helheten i satsningen för åren 2012–2014 har hittills inte offentliggjorts. I stora delar får vi därför återkomma senare med synpunkter på satsningen. Vi utvecklar vår politik om psykiatrin i motion 2011/12:So568.

Vi föreslår under anslag 1:8 ett stimulansbidrag för utveckling av arbete med brukarrevisioner på 30 miljoner kronor. Vidare föreslår vi ett ökat stöd till Nationella hjälplinjen med 5 miljoner kronor per år. Anhöriga till personer med psykiska funktionsnedsättningar kan ha ett särskilt påfrestande situation att hantera. Nationellt kompetenscentrum Anhöriga bör därför få ett vidgat uppdrag till att omfatta även anhöriga personer med funktionsnedsättningar och vi satsar 3 miljoner kronor på detta.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 1:8 med 38 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

1:9 Prestationsbunden vårdgaranti

Vänsterpartiet avvisar regeringens anslag om 1 000 miljoner kronor per år till prestationsbunden vårdgaranti. Vi anser i stället att pengarna ska gå till att höja kvaliteten i vården genom att satsa på antalet anställda inom vården och deras kompetens. Vi satsar även på en utökning av vårdplatser.

2:7 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar

Vaksamheten och kunskapen om hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar av liknande karaktär förefaller ha minskat, särskilt bland unga. För att minska spridningen av hiv/aids måste det vidtas åtgärder. De ekonomiska medel som anslås för hiv-prevention ska följa FN:s rekommendationer, riktas tydligt mot riskgrupper som exempelvis män som har sex med män, och därmed anpassas efter den epidemiologiska utvecklingen i Sverige (se motion 2011/12: So458).

Vi föreslår en ökning av anslaget 2:7 med 10 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

3:2 Bidrag till handikapporganisationer

Handikapporganisationerna fyller en oerhört viktig funktion när det gäller att företräda sina medlemmars intressen. Bidragen har dock inte följt pris- och löneutvecklingen i samhället och har därför urholkats. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget 3:2 med 15 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

4:1 Personligt ombud

För att säkerställa reformen med personliga ombud föreslår vi att reformen lagregleras från den 1 juli 2012. Detta innebär en satsning på 26 miljoner kronor 2012 och därefter 52 miljoner kronor per år från 2013 (se motion 2011/12:So568).

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 4:1 med 26 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

Fel! Okänt namn

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om stimulansbidrag för att utöka användningen av LOV i äldreomsorgen. I stället gör vi en stor satsning på 1 miljard kronor 2012, 2 miljarder kronor 2013 och 3 miljarder kronor 2014 på en ökad bemanning i äldreomsorgen med prioritet för demensvården. Vi satsar även 4 miljarder kronor under 10 år på ett kunskapslyft för personalen inom äldreomsorgen. Detta innebär en utökning av budgetposten på 150 miljoner kronor under 2012 jämfört med regeringen. I regeringens kompetenssatsning ingår det pengar till ett starta-eget-bidrag. Vänsterpartiet avvisar den satsningen och lägger i stället 2 miljoner kronor till pensionärsorganisationer och 2 miljoner kronor till anhörigorganisationer. Resten av pengarna går till andra satsningar inom omsorgslyftet.

Vänsterpartiet avvisar även regeringens satsningar på ”värdigt liv i äldreomsorgen” och ”värdighetsgarantin” och lägger i stället 180 miljoner kronor 2012 och 2013 samt 100 miljoner kronor 2014 på att äldre ska få större inflytande över insatserna inom äldreomsorgen.

När det gäller hemtjänsten avsätter vi 200 miljoner kronor om året på för-
enklad biståndsbedömning.

Vi vill satsa 200 miljoner kronor per år på ett matlyft.

Andra satsningar inom äldreomsorgen är 50 miljoner kronor till arbetet med att ta fram modeller för att fler äldre ska få omsorg på sitt eget språk. Vi avsätter även 10 miljoner kronor till införandet av regionala vägledare samt en nationell samordnare för äldre döva och dövblinda.

Vänsterpartiets politik när det gäller äldreomsorgen redovisas utförligare i motion 2011/12:So590.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 4:5 med 1 565 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete

Skyddet för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stärkas. Vi föreslår ytterligare satsningar utöver det regeringen aviserat, som redovisas i motion 2011/12:So566. För 2012 innebär det att vi satsar 72 miljoner kronor mer än regeringen.

Kommunerna måste ta sitt ansvar för att tillgodose kompetent stöd till samtliga våldsutsatta kvinnor som söker hjälp. De måste utbilda socialtjänstens personal, men också personal som arbetar med personer med funktionsnedsättningar och äldre. Kunskapen om mäns våld mot kvinnor måste förbättras rejält, inte minst gäller det kunskap för att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättningar eller pågående missbruk.

Det måste också finnas kunskap och metoder för att ge stöd till de flickor och kvinnor, men också pojkar, som utsätts för s.k. hedersrelaterat våld.

Fel! Okänt namn på

Barnperspektivet måste alltid finnas med och stödet till de barn som bevitnat våld mot sina mödrar måste förbättras. För att stimulera en kompetensutveckling inom socialtjänsten och bland personal som arbetar med personer med funktionsnedsättningar avsätter vi 54,5 miljoner kronor per år från 2012.

Vi menar att staten bör ta ett särskilt ansvar för de mest utsatta kvinnorna. Regeringen bör återkomma med ett handlingsprogram för inrättande av resursjourer som har kompetens att ta emot missbrukande kvinnor respektive kvinnor med psykiska funktionsnedsättningar. För att stödja en satsning på resursjourer avsätter Vänsterpartiet 20 miljoner kronor per år från 2012.

För att göra nationellt centrum för kvinnofrid tillgängligt även för kvinnor som är döva och hörselskadade anser Vänsterpartiet att en möjlighet att kommunicera via teckenspråkstolk bör införas. För att utveckla detta arbete avsätter Vänsterpartiet 2 miljoner kronor årligen.

Alla kvinnor som utsätts för hot, misshandel, utpressning, trakasserier eller sexuella övergrepp ska få skydd. Kvinnor som lever i Sverige utan uppehållstillstånd och har utsatts för mäns våld ska ha rätt till skyddat boende och stöd från myndigheterna utan att riskera utvisning. Vi anvisar i vårt budgetalternativ 30 miljoner kronor årligen för att kommunerna ska ha ekonomisk möjlighet att ge även papperslösa kvinnor som utsatts för våld, rätt till stöd och skyddat boende.

Det behövs fler och samlade kraftåtgärder för att minska prostitutionen. Därför vill vi att det inrättas ett nationellt resurscentrum mot prostitution, som ska ha i uppgift att ta emot och stötta dem som söker vägar ut ur prostitutionen. Detta centrum, som ska ha specialistkompetens på området, bör även arbeta med stöd och information gentemot institutioner och yrkesgrupper som i sin verksamhet möter människor i prostitution. Det bör även samverka med berörda myndigheter och organisationer. För att finansiera ett nationellt resurscentrum mot prostitution avsätter Vänsterpartiet 7 miljoner kronor per år från 2012.

Stockholms läns landstings enhet Maria Ungdom bör göras till ett nationellt kunskapscentrum för frågor gällande missbruk och ungdomar. För detta ändamål anslår vi 10 miljoner kronor per år från 2012.

Vänsterpartiet anser vidare att det bör inrättas ett nationellt barnfridscentrum. Detta ska vara ett nationellt kunskaps- och forskningscentrum som kan hämta in och sprida kunskaper när det gäller ärenden om misshandel av barn och sexuella övergrepp. För detta ändamål avsätter vi 7 miljoner kronor 2012 och planerar att anslå 13 miljoner kronor per år från 2013.

Under en lång rad år har verksamheten med brottsofferjour för personer som blivit utsatta för brott på grund av sexuell läggning levt en osäker tillvaro. Finansieringen har varit oklar, och det skapar så klart osäkerhet i en utvecklingsfas. Samtidigt som lagstiftningen på området skärpts så till vida att brott som begås med syfte att kränka personer på grund av deras sexuella läggning kan ge längre straff har inte stödverksamheten till de personer som utsätts gett samma uppmärksamhet. Vänsterpartiet anser att det nu är dags att permanenta stödet till brottsofferjourer för personer inom hbt-gruppen. Vi anslår därför 2,5 miljoner kronor årligen för detta ändamål.

Fel! Okänt namn på

Slutligen vill vi också kommentera de förändringar som regeringen planerar när det gäller försörjningsstödet. Beräkningen av försörjningsstödet ska förändras så att endast en del av arbetsinkomsten påverkar bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Syftet säger man ska vara att ”minska margina-leffekterna vid arbete”. Det nya sättet att räkna planerar man ska börja gälla den 1 juli 2013. Vi kan konstatera att den typ av jobb som man vill ska löna sig bättre är högst tillfälliga eller extremt lågavlönade. I stället borde alla som i dag får försörjningsstöd endast på grund av arbetslöshet i stället få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Villkoret för att få ersättning från den allmänna delen i arbetslöshetsförsäkringen, den så kallade grundförsäkringen, bör utvidgas till alla som aktivt söker arbete och är inskrivna på Arbetsförmedlingen. Vänsterpartiet presenterar ett sådant förslag i motion 2011/12:A308.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 4:7 med 205 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag.

Omsorgslyft handikappomsorgen

Handikappomsorgen behöver en långsiktig satsning på kompetenshöjning. Personalen har ofta med sig viktiga kunskaper och erfarenheter men saknar utbildning om funktionsnedsättningar. Det finns ett stort behov av kontinuerlig kunskapshöjning om olika slags funktionsnedsättningar, bemötande, habiliterande och rehabiliterande arbetssätt samt flera andra områden.

Det behöver göras en långsiktig satsning på kompetenshöjning av personalen inom området för funktionsnedsättningar genom att avsätta 2 miljarder kronor uppdelat på 10 år. För år 2012 anslår vi 100 miljoner kronor och därefter 200 miljoner kronor årligen.

Lön vid utbildning till specialistsjuksköterska

Det råder stor brist på specialistutbildade sjuksköterskor och antalet minskar stadigt. För att höja kvaliteten i vården har Vänsterpartiet utarbetat ett tvådelat förslag. Dels en finansiering av utbildningen så att sjuksköterskor kan gå utbildningen på arbetstid och dels en utökning av platser på utbildningarna. Sjuksköterskor bör erbjudas 80 procent av lönen under utbildningsperioden som i dag är tio månader. För att så fort som möjligt lösa problemet med bristen på specialistutbildade sjuksköterskor bör även antalet platser i ett första steg utökas med 150 stycken. De utökade platserna ska i första hand ha inriktning mot distriktssköterska, vård av äldre och psykiatrisk vård eftersom det är inom dessa områden som bristen är störst (se motion 2011/12:Ub373).

Vänsterpartiet föreslår därför ett nytt anslag för lön vid utbildning till specialistsjuksköterska, som ska uppgå till 910 miljoner kronor per år från 2012.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2011

Lars Ohly (V)

Ulla Andersson (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Eva Olofsson (V)

Hans Linde (V)

Mia Sydow Mölleby (V)